



• ASSEMBLY SUPPORT INITIATIVE  
NEWSLETTER  
AUGUST 2005, NO 18

# Polovina 2005. godine: Vreme za ocenu

*Generalni sekretar UN-a je  
imenovao norveškog ambasadora  
Kai Eide za svog "Specijalnog  
izaslanika za opštu ocenu  
Kosova"*



**Medlin  
Olbrajt**  
u obraćanju  
kosovskoj  
Skupštini

**osce**  
MISSION IN KOSOVO

## Reč urednika



## Debata za demokratiju

Tokom poslednjih meseci Kosovska skupština bila je kritikovana, iznutra i od strane nekih iz međunarodne zajednice, zbog svog rasporeda sastanaka. Međutim, u poslednja dva meseca Skupština se latila izazova i održala više debata o ključnim pitanjima u kosovskom društvu. Održane su specijalna zasedanja, sa raspravama o postupku Standarda, reformi lokalne vlasti, ekonomiji, bezbednost i nestale osobe. Debate su bile dobro organizovane i otvorene za sve koji su želeli da govore. Mnogi od naših kosovskih prijatelja sa zadovoljstvom primećuju da Skupština postaje mesto javnih rasprava.

Sada je trenutak za dalje fino podešavanje, da se bolje pripremi suština debata i da se obezbedi da posle svih debata usledi odgovarajući rad na njihovim zaključcima ili preporukama. Pored ovoga, odbori mogu da rade na izveštajima o konkretnim temama sa preporukama o politici koje se usvajaju na plenarnim sednicama. Odbori mogu da pripremaju sednice otvorene za javnost o sprovođenju zakona koje daju određenu analizu i predloge na koje ministri moraju da odgovore. Ministri koji se ne pojavljuju na sednicama odbora ili plenarnim sednicama mogu da dobiju upozorenje od Skupštine. Tako to ide u svakom parlamentarnom demokratskom društvu.

Ovaj IPS bilten uključuje informacije o najnovijim dešavanjima na Kosovu i u kosovskim demokratskim institucijama kao i o određenim aktivnostima podrške za Skupštinu. Takođe pominjemo parlamentarni okrugli sto o jugoistočnoj Evropi koji je početkom juna po prvi put održan na Kosovu. To je imalo istorijski značaj, i bitno je i za proces primene Standarda. Dok predstoji sveobuhvatna ocena Standarda i gospodin Kai Eide obilazi Kosovo, u ovom trenutku rastu očekivanja o mogućoj formuli za početak budućih razgovora o statusu. U ovom IPS biltenu dajemo pregled najnovijih dešavanja. Nadamo se da će vam biti koristan. Vaša mišljenja su uvek dobrodošla

*Franklin De Vriza, ASI koordinator.*

## 2. Reč urednika / Debata za demokratiju

Frenklin De Vriza

## 3. Medlin Olbrajt u obraćanju kosovskoj Skupštini

## 4. Priština domaćin parlamentarnog okruglog stola za jugoistočnu Evropu

Peter Van Hue i Frenklin De Vriza

## 6. Najnovija dešavanja u kosovskim institucijama

## 8. Na rubu istorije

Skot Bejts

## 9. O Kosovu razgovarala NATO Parlamentarna skupština

Doina Gimici

## 12. Polovina 2005. godine: Vreme za ocenu

Andrijani Mortoglou

## 14. Kontroverzni Kosovski Srpski ministar

Zoran Čulafić

## 15. Intervju sa predsednikom opštine Štrpce, Stankom Jakovljevićem "Opština za primer koju centralne institucije prenebregavaju"

## 16. U korak sa standardima

Isuf Demaj

## 17. Podrška kosovskoj Skupštini

## 19. Popis stanovništva Kosova

Katja Salsbak



Uredničko veće:

Sven Lindholm, Ramush Tahiri, Franklin De Vrieze, Blerim Vela, Labint Hoxha, Edmond Efendija, Krenar Loshi

Sedište Misije OEBS, 10000 Priština

Tel. (+381-38) 500 162 Fax: (+381-38) 500 188

kontakt: franklin.devrieze@osce.org

<http://www.osce.org/kosovo>

Zapažanja koja su navedena u ovoj novini su autorova i ne oslikavaju poglede Skupštine, misije OEBS-a na Kosovu ili organizacije koje su partneri u IPS.

Fotografije iz ovog biltena: Dnevni list Express stranice 1, 3 (Ferdi Limani) / 7, 14, 16, 17, 20 (Atdhe Mulla) / OEBS stranice 4, 5, 8, 10, 15, 18 / UNMIK strana 6 / NATO strana 9/ Kancelarija za Javno Informisanje Ureda Premijera strana 12.

# Medlin Olbrajt u obraćanju kosovskoj Skupštini

*Bivši državni sekretar Sjedinjenih Država Medlin Olbrajt se na specijalnoj plenarnoj sednici održanoj 5. jula obratila kosovskoj Skupštini u svojstvu predsednika za spoljne poslove Nacionalnog demokratskog instituta. Tokom svoje posete Kosovu od 4. do 7. jula, Medlin Olbrajt se sastala sa liderima institucija, predstavnicima opozicije, predstavnicima građanskog društva i ženskim poslanicima. Slede izvodi iz njenog obraćanja Skupštini.*

Tokom poslednjih šest godina vi ste pokazali svetu da su građani Kosova ne samo širom sveta poznati graditelji kuća i javnih struktura, već graditelji novih i demokratskih institucija. Vi ste osnovali političke partije i održali izbore. Razvili ste nezavisne medije i osnovali sudski sistem. Marljivo ste radili sa međunarodnom zajednicom. i približili ste se dugo očekivanom danu kada će se odlučiti o konačnom statusu Kosova.

Pohvale za ova dostignuća upućene su svim kosovskim narodima, Albancima, Srbima, Romima, Aškalijama, Gorancima, Egipćanima, Turcima, Bošnjacima i drugima koji su pomogli da se izgradi bolje društvo. Imate mnogo razloga da budete ponosni. Zbog ovih vaših dostignuća ponosni su i vaši prijatelji; ja to znam jer sam jedna od njih i uvek ću to biti. Vi takođe znate da sam ja iskrena. Kao vaš prijatelj dužna sam da vam kažem o zadacima koji su ostali nerešeni i da vas upozorim na promene koje su pred nama.

Kao prvo, na vama je zadatak da uspostavite jednu zdravu ekonomiju koja otvara nova radna mesta i ljudima daje poverenje da će moći da grade svoju budućnost ovde, u svojoj vekovnoj domovini. Kosovo ima najmlađe stanovništvo u Evropi, ali takođe i najveći broj nezaposlenih. Posebno sam zabrinuta za mlade žene. Da li će im se omogućiti prilika da daju sve od sebe u učionicama, da imaju uspeha na radnim mestima i da ostvaruju svoje



sno ve u bilo kojoj oblasti koju izaberu – da postanu poslovne žene ili doktori, novinari ili kompjuterski programeri, pa čak i budući predsednici i kosovski premijeri?

Kosovo se suočava i sa problemom izgradnje društva uređenog vladavinom prava. Nije tajna da korupcija i kriminal na Kosovu predstavljaju problem, kao što je to i u mnogim drugim delovima sveta. Ovo je lako negirati jer nijedno društvo ne želi da ima takvu reputaciju. Međutim problem se ne može rešiti dok se on otvoreno ne prizna i dok se sa njime otvoreno ne suoči. I ne može se rešiti ukoliko policija i sudske vlasti nisu nezavisne i vanstranačke; nepristrasne; i predane detaljnim istragama kriminala bez obzira na funkciju ili poziciju optuženih;

bez obzira na to da li su iz vlade ili opozicije. Vladavina prava nastaje onda kada je javnost zahteva. Kosovski narod ne zaslužuje manje.

Vaš treći problem je najosnovniji. To je problem izgradnje ujedinjenog društva u kome mogu da učestvuju i daju svoj doprinos ljudi iz svih etničkih grupa. Kada sam pre šest godina bila ovde rekla sam da koji Kosovu ima nekih ljudi žele neuspeh. To su bili cinici koji su predviđali da će većina na Kosovu ostalima normalan život učiniti nemogućim. Bili su sigurni da će novo Kosovo biti netolerantno i mesto nasilja, da će manjine biti diskriminisane i da će se osećati nepoželjnim. Tada sam predvidela da ćete vi dokazati da su ove kritike netačne.

Rad ove centralne Skupštine imaće glavnu ulogu u toj težnji

te u oblikovanju kosovske budućnosti. oni među vama koji su poslanici, imaće uloge upravljača, raspravljачe, razgovaraće i čak se strastveno svađati oko određenih mera i politike koju vaša vlada treba da usvoji, a na kraju će doći do kompromisa. Jer kada radite, nećete raditi samo za sebe i interese svoje stranke; radićete za sve one koje predstavljate i za interese čitavog Kosova. Poslanicima ove Skupštine ukazano je veliko poverenje.

Odgovornosti onih u koalicionalnoj vladi su velike. Ali i oni koji su u opoziciji takođe imaju odgovornost. Verujte mi da kao član demokratske stranke u Sjedinjenim državama, ja znam kako je to biti u opoziciji. Ne volim kada gubim, ali sam takođe naučila da se vremena menjaju pa tako i glasači. Dolaze novi lideri. Neki od onih koji su sada u opoziciji jednog će se dana naći na vodećim pozicijama u vladi. Zbog toga su pripadnici opozicije dužni ne samo da kritikuju, nego i da daju svoje ideje. Zbog toga i većina i opozicija imaju interese u poštovanju prava drugih.

U mesecima koji su pred nama međunarodna zajednica će pažljivo ispitivati vaše napredovanje u uspostavljanju jedne vlade koja služi narodu, stepen vaše predanosti demokratiji i vaš uspeh u stvaranju Kosova koje je otvoreno i bezbedno za sve ljude. Ovo su visoki standardi i vas će intenzivno i kritički ispitivati. Vaša budućnost zavisi od vas, i tako treba da bude.



## Priština domaćin parlamentarnog okruglog stola za jugoistočnu Evropu

*“Da li možemo da se dogovorimo oko toga da ministar finansija treba da da ostavku, pošto je samoinicijativno odlučio da promeni budžet, a nije obavestio svoje kolege u vladi i parlamentu? A mi, poslanici vladajućih stranaka, kako ćemo braniti svog ministra? Da li će vlada tražiti prevremene izbore?” Iz intenzivnih i na momente emotivnih rasprava i pregovora između poslanika iz jugoistočne Evrope u Prištini, 9-11. juna 2005. godine.*

Peter Van Hue i Franklin De Vriz, OEBS misija na Kosovu

Kada je predsednik kosovske Skupštine 10. juna 2005. godine dao uvodnu reč u hotelu Viktorija u Prištini, neizostavno se morao osetiti istorijski značaj. Pred profesorom Nedžatom Dacijem bili su poslanici iz 12 parlamenata iz jugoistočne Evrope. To je bio prvi put da su se delegacije iz celog regiona okupile u Prištini da razgovaraju o zajedničkim problemima, da se susretu sa svojim kosovskim kolegama i da se upoznaju sa tekućim dešavanjima na Kosovu. To

je takođe bilo prvi put da su predstavnici iz svih državnih i regionalnih Skupština prisustvovali jednom zajedničkom događaju.

Glavna tema okruglog stola bili su odnosi između parlamenata i vlada i organizovanje delotvornog parlamentarnog nadzora nad vladom na Kosovu, ali i u većini drugih parlamenata u regionu, ovo znači da postoji potreba za više parlamentarnih rasprava o najvažnijim društvenim pitanjima, češćim plenarnim

sednicama na kojima ministri objašnjavaju svoju politiku, odgovaraju na pitanja i izveštavaju o tome kako se sprovode zakoni i preporuke parlamenta.

Preko zajedničkog organizovanja ovog okruglog stola sa OEBS-om, kosovska Skupština je obznanila susednim parlamentima da je ona njihov partner, da su poslanici Skupštine kolege i – kao susedi – treba da budu uključeni u regionalna parlamentarna dešavanja. To do sada nije uvek bio slučaj.

Uz podršku Pakta stabilnosti za jugoistočnu Evropu, postavljeni su temelji za novi pristup: regionalni parlamentarni događaji koji uključuju predstavnike svih izabranih skupština u regionu.

Na okruglom stolu se raspravljalo o zvaničnim i nezvaničnim instrumentima, kao i o različitim ulogama kako opozicije tako i većine u vezi izvršnog nadzora. Parlamentarci su se složili da je efikasna kontrola nad vladom naročito važna za presudne sektore kao

što su budžet i nadzor. U trenutku kada su u toku pripreme za uspostavljanje novog ministarstva za policiju, brz razvoj efikasnog parlamentarnog nadzora predstavlja osnovni uslov za uspostavljanje policije koja služi svim građanima. Efikasna kontrola nad trošenjem budžeta predstavlja drugi ključni zadatak parlamenta. U

kosovskoj Skupštini tek treba da se organizuje polugodišnja debata o trošenju finansija.

U cilju jačanja uloge parlamenata u celom regionu, izgleda da postoji potreba za konkretnim interaktivnih programa obuke, i za većim umrežavanjem i saradnjom u celom regionu, kako na multilateralnom tako i bilateral-

nom nivou. Dogovoreno je da će OEBS misija na Kosovu i Pakt stabilnosti za jugoistočnu Evropu organizovati regionalne tehničke radne grupe na nivou odbora. OEBS će se baviti organizovanjem efikasnog nadzora nad budžetom i sektorom bezbednosti i podržavati dalje razvijanje efikasne regionalne mreže. U tom cilju će OEBS

uspostaviti onlajn regionalnu parlamentarnu bazu podataka, koja će obuhvatati konkretne informacije o parlamentima u regionu, različite službe, odbore i poslanike.

Predstavnici su se složili da 2006. godine organizuju sledeću konferenciju, čiji će domaćin biti jedan od Parlamenata koji su učestvovali.





# Najnovija dešavanja u kosovskim institucijama



## Početak kosovskog foruma

Inauguralna sednica kosovskog Forum, konsultativnog tela sastavljenog od lidera glavnih albanskih političkih stranaka na Kosovu, održala se 7. juna. Prisustvovali su SPGS, predsednik Rugova, premijer Kosumi, vođa ORA-e Veton Suroji, Hajredin Kuci iz PDK and Kole Beriša iz LDK. Nakon sastanka je SPGS rekao novinarima da su se učesnici složili da Forum neće pokušavati da zameni PIS, nego da gradi zajednički pristup kod kosovskih albanskih lidera za opštu ocenu Standarda i proces rešavanja statusa. Tridesetog Juna je održan drugi sastanak kosovskog Forum. Forum se dogovorio da uspostavi sekretarijat koji bi detaljno pratio-ispitao pripreme proces rešavanja statusa. Forum je takođe izrazio svoju podršku, kako na tehničkom tako i na političkom nivou, za stalni dijalog sa Beogradom.

## Skupština raspravlja o reformi lokalne uprave

U Kosovskoj Skupštini se 19. maja većalo o radnom planu za reformu lokalne uprave, koji je Vlada usvojila 24. februara. Premijer Bajram Kosumi rekao je da decentralizacija, kojom se predviđa sprovođenje pilot projekata, donosi rešenja manjinskim zajednicama i pomaže da se ove zajednice integrišu uklanjanjem paralelnih struktura. Premijer je takođe objavio da će plan Vlade služiti kao osnova za razgovore tokom pregovora o statusu. Vođa PDK, Hašim Tači suprotstavio se ovom planu Vlade i rekao da sprovođenje pilot projekata nije u duhu Okvirnog dokumenta, koji je usvojila prethodna vlada. On je izrazio zabrinutost da će ovo dovesti do teritorijalne podele Kosova. Vođa ORA.e, Veton Suroji smatrao je da je neophodno da se prvo uspostavi novi ustavni i zakonodavni okvir pre nego što se sprovedu pilot projekti. On je takođe kritikovao plan o decentralizaciji zato što nisu uzete u obzir budžetne implikacije uspostavljanja pilot opštinskih jedinica. Vlada je obećala da će Skupština biti redovno obavestavana o progresu, kako na plenarnim sednicama, tako i preko ad-hok Komisije za reformu lokalne uprave koja treba da se uspostavi.

## Početak sveobuhvatne ocene Standarda

U izveštaju Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija Savetu bezbednosti od 27. maja, dato je zeleno svetlo za početak sveobuhvatnog ocenjivanja Standarda. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija Kofi Anan je 4. juna imenovao norveškog diplomatu Kai Eide za Specijalnog izaslanika UN da obavi sveobuhvatno ocenjivanje Standarda. Eide je 13. juna stigao na Kosovo. Gospodin Eide je po polasku izjavio da će se njegov rad baviti ne samo ocenjivanjem primene Standarda, nego i političkim aspektima situacije na Kosovu. Ocena treba da bude obavljena nezavisno od UNMIK-a. Očekuje se da gospodin Eide podnese konačni izveštaj u toku septembra 2005. godine.

## Šef OEBS-a govori o funkcionisanju Skupštine sa predsednikom Skupštine

Ambasador Verner Vnen, šef OEBS misije na Kosovu, sastao se 30. maja sa predsednikom kosovske Skupštine Nedžatom Dacijem. Između ostalog, ambasador Vnen i predsednik Daci razgovarali su o funkcionisanju Skupštine i nedavnom usvajanju novog poslovnika. Ambasador Vnen je potvrdio da se OEBS obavezuje da obezbeđuje savetodavnu podršku i pomoć u izgradnji kapaciteta Skupštine, i da posreduje u saradnji sa parlamentima u regionu i drugim delovima Evrope. Predsednik Daci se zahvalio ambasadoru Vnenu na OEBS-ovoj dosadašnjoj podršci, i ponuđenoj budućoj pomoći. Pominjući ulogu misije u praćenju Skupštine, predsednik je rekao da neće prihvatati prigovore, ali da su otvorene, pozitivne preporuke i predlozi dobrodošli.

## Skupština raspravlja o primeni Standarda

Na plenarnoj sednici od 23. juna, premijer Bajram Kosumi je govorio o primeni Standarda, o čemu je nekoliko sati vođena rasprava. Poslanici Skupštine izrazili su svoju podršku za proces Standarda, ali je ocena poslanika vladajuće koalicije o napretku koji je ostvaren u sprovođenju standarda bila znatno viša od ocene opozicionih poslanika, koji su stalno pominjali korupciju u Vladi i kršenje poslovnika u Skupštini. U nastavku plenarne sednice o 24. juna, Skupština je usvojila na drugom čitanju nacrt Zakona o tehničkim uslovima za proizvode i nacrt zakona o poljoprivrednom zemljištu. Skupština je usvojila na prvom čitanju sedam drugih zakona, uključujući i nacrt zakona o upotrebi jezika, s tim da je prilikom rasprave o ovome jedan broj skupštinskih poslanika uložio prigovor na odredbe koje srpskom jeziku daju viši status od jezika ostalih manjinskih zajednica na Kosovu.

## Predsednik Skupštine traži da se ne odlaže proglašavanje zakona

On July 5th, Predsednik Skupštine Nedžad Daci je 5. jula pozvao SPGA Sorena Jesen-Petersena da ne odlaže proglašavanje zakona koje donosi Skupština. Predsednik Daci je dao ovaj komentar nakon svog sastanka sa Jesen-Petersenom. Njihovi razgovori bavili su se dinamikom i rokovima usvajanja zakona od strane UNMIK-a a koje donosi Skupština. I Daci i Jesen-Petersen rekli su da je bolja koordinacija između Parlamenta i UNMIK-ove pravne službe u interesu obe strane. Zakoni koje donosi Parlament ne mogu da se sprovedu dok ih ne usvoji UNMIK pravna služba. Neki se zakoni odlažu jer nisu u potpunosti u skladu sa Ustavnim okvirom, ili zato što se tiču nekih UN-ovih "rezervisanih ovlašćenja," ili zato što još uvek nije odgovoreno na neke apeli srpskih poslanika u kosovskoj Skupštini.

## Skupština nastavlja sa redovnim sednicama otvorenim za javnost

Kao deo zakonodavnog procesa, skupštinski odbori traže mišljenje eksperata i povratne informacije od biračkog tela preko organizovanja redovnih sednica otvorenih za javnost. Tokom poslednja dva meseca organizovane su sledeće otvorene sednice.

Otvorena sednica o zakonu o poljoprivrednom zemljištu održana je 9. maja 2005. godine. Otvorena sednica o nacrtu zakona o obrazovanju i obuci odraslih održana je 11. maja. Otvorena rasprava o nacrtu zakona o upravnom postupku održana je 13. maja. Otvorena sednica o nacrtu zakona o postupcima za dozvolu koncesije održana je 13. maja 2005. godine. Sednica otvorena za javnost o nacrtu zakona o verskim slobodama i pravnom statusu verskih zajednica održana je 15. juna. Otvorena sednica o nacrtu zakona o centralnom grejanju održana je 27. juna.



## Vladina delegacija posetila Beč i Brisel

Od 26. do 30. juna 2005. godine, delegacija iz kosovskih privremenih institucija samouprave posetila je Beč i Brisel. Tokom različitih sastanaka, ministri su razgovarali o prioritetnim standardima, decentralizaciji, pravima manjina i povratku, dijalogu sa Beogradom, funkcionisanju demokratskih institucija, bezbednosnoj situaciji i konačnom statusu. U Beču se PIS delegacija sastala sa predstavnicima trenutnom i budućim predsedništvima OEBS-a,

EU Trojki, američkoj i ruskoj delegaciji pri OEBS-u. U Briselu se delegacija sastala sa komesarem za pridruživanje, Olijem Renom i Visokim predstavnikom EU za zajedničku inostranu i bezbednosnu politiku, Havijerom Solanom. Poseta je, pored ovoga, PIS zvaničnicima omogućila da razmene mišljenja o najvažnijim zadacima u smislu potvrđene evropske perspektive za Kosovo, čak i u delikatnim vremenima unutar EU. Posetu je organizovao OEBS u saradnji sa evropskom komisijom i UNMIK-ovim Stubom IV.

## Proglašen zakon o nezavisnoj medijskoj komisiji

UN-ov Specijalni predstavnik, Soren Jesen-Petersen je 11. jula 2005. godine potpisao zakon o nezavisnoj medijskoj komisiji [NMK]. Tom prilikom je ambasador Verner Vnen, šef OEBS-ove misije na Kosovu izjavio da "uspostavljanje nezavisne medijske komisije kao regulatornog tela za elektronske medije predstavlja najvažniji korak na putu ka slobodnim, nezavisnim i profesionalnim elektronskim medijima." SPGS je potpisao zakon koji je početkom ove godine usvojila kosovska Skupština, sa nizom prerada koje su urađene u skladu sa najboljim evropskim praksama. Jedna važna prerada i dopuna obezbeđuje da se nezavisnost i ovlašćenja NMK-a razlikuju od onih Regulatornog organa za telekomunikacije. Ostale promene treba da uvećaju jasnoću zakona i funkciju PMK-a. Privremeni medijski komesar će sada ući u prelaznu fazu pošto je zamenjen nezavisnim medijskim komesarom. NMK će zadržati sve odgovornosti za izdavanje dozvola i uređenje radiodifuzije na Kosovu. "Budućnost NMK-a u ispunjavanju njenih odgovornosti kao nezavisne institucije je obezbeđena," rekao je ambasador Vnet. "Primopredaja regulacije medija lokalnoj instituciji, koja treba da se obavi do kraja ove godine, sada može da počne." Odbor za pritužbe medija nastaviće da sasluša predmete pritužbi koje podnose štampani mediji sve dok ne bude postojao neki mehanizam za samoregulaciju, kao što je savet za štampu.

## Budući pravci reforme lokalne vlasti na Kosovu u svetlu iskustva sa Balkana

Iskustvo balkanskih zemalja sa sprovođenjem reforme lokalne samouprave i podsticanje razmene naučenih lekcija bili su u središtu pažnje međunarodne konferencije " Reforma lokalne vlasti na Kosovu – iskustva iz jugoistočne Evrope", koja je 6-7 juna 2005. godine održana u Prištini. Konferenciju su organizovali OEBS misija, ministarstvo lokalne uprave, Asocijacija kosovskih opština, i Program razvoja Ujedinjenih nacija (UNDP). Skup je bio podeljen u tri panela: 1) Demokratske institucije i procedure; 2) Multietničke zajednice u lokalnoj vladi; i 3) Razvoj privrede na lokalnom nivou. U prezentacijama su međunarodni gosti govorili o procesu reforme lokalne samouprave, pitanjima prenosa svojine opštinama, uvođenjem regionalnog nivoa vlade u njihovim dotičnim zemljama. Na konferenciji su predstavljena i lokalna iskustva dobre prakse iz nekoliko kosovskih opština. Uskoro će biti objavljen izveštaj sa konferencije.

# Na rubu istorije

Skot Bejts, Nacionalni demokratski institut



kosovskog premijera Ramuša Haradinaja nije izazvao nasilje koje su predviđali toliki balkanski "eksperti", nego su doveli do mirnog građanskog protesta. Što je najvažnije, vlada je nastavila da radi. Ovaj rezultat predstavlja svedočanstvo o mudrosti kosovskog naroda i snage političkih institucija. I jedno i drugo čine preduslove za napredovanje prema pregovorima o konačnom statusu i trajnoj stabilnosti. Dok Kosovo još uve mora da položi ispit "standarda" koji je pred njim, možda je najvažniji ispit već položen u proleće 2005. godine.

Upoznao sam mnoge bistro mlade Kosovce koji rade u premijerovom uredu, vladi, Skupštini i nevladinim organizacijama kao što je NDI. Oni već preuzimaju rukovodeće uloge i budućnost Kosova stvarno izgleda svetlo ako ovi predani javni radnici ostanu u procesu. Poverenje je strahovito poraslo tokom godina od mog dolaska i to je, po mom mišljenju, vrlo pozitivno.

Primetio sam mnogo manje međunarodnih radnika od vremena mog odlaska 2002. godine, a i to je, po meni, pozitivna dugoročna promena. Saradnja između Kosovaca i međunarodnih radnika je potrebna da bi se omogućio nastavak izgradnje glatkog puta a ka multietničkoj demokratiji u okviru Evrope. Međutim, takođe je važno da se Kosovo promeni od zavisnosti od međunarodne zajednice u jednog samoodrživog člana evro-atlantske zajednice. Ja sam oduvek verovao da uspeh za međunarodne radnike predstavlja nalaženje puta za izlazak

iz posla, a sudeći po izgledu stvari, to se događa.

Nakon razgovora sa mnogim prijateljima iz svih političkih stranaka i opredeljenja, meni je postalo jasno da dok je međunarodna zajednica radila na razvijanju zajedničkog stava o budućnosti Kosova, kosovski narod se polako i metodično pripremao za dan koji treba da dođe.

Kosovcima može da se čini da put ka konačnom statusu traje beskonačno dugo. Siguran sam da bih se i ja tako osećao da je moja budućnost u pitanju. Ali iz moje perspektive, koja izgleda kao kada gledate dve fotografije u različitom vremenu, 2002. i 2005. godine, ja vidim veliki razlog za optimizam.

Istina je da problema ima uvek, a svakodnevna dešavanja političkoj situaciji daju prizvuk krize. Ali na kraju krajeva, kosovske demokratske institucije stoje na čvrstim nogama. Vladine funkcije centralna Skupština gura dalje i to brzinom koja je bila nezamisliva pre samo šest godina.

Ova godina ima potencijal da donese mir, stabilnost i prosperitet za sve ljude na Kosovu, da prekine nedavnu tragičnu istoriju Balkana. Svim srcem se nadam da će moji stari prijatelji na svim nivoima politike i vlade na Kosovu odlučiti da ove godine prevaziđu dnevne političke bitke. Nadam se da će odlučiti da budu heroji, da pišu istoriju.

Kosovo treba da osvoji budućnost.

**T** Kaže se da se po drugi put ne može vratiti kući. Vrativši se u kosovsku centralnu Skupštinu po prvi put posle tri godine, otkrio sam da ova izreka nije istinita. Bilo je prijatno opet biti ovde, ponovo sa toliko starih prijatelja.

Kada je kosovska centralna Skupština osnovana krajem 2001. godine, meni je pripala velika čast i privilegija da budem u poziciji da služim novim poslanicima i instituciji Skupštine kao šef kancelarije za Kosovo Nacionalnog demokratskog instituta u Prištini. Naš zadatak bio je jasan, obezbediti da učinimo sve što je u našoj moći da osnažimo Skupštinu, obezbeđujemo podršku na zahtev poslanika Skupštine, kao i svih političkih stranaka.

Mogućnost povratka prošlog meseca na poziv šefa kancelarije NDI-a, Toma Brajdlja predstavljala je životnu šansu. Vratio sam se na takvo Kosovo, koje je po mom mišljenju na ivici istorije.

Primetio sam da odlazak





# O Kosovu razgovarala NATO Parlamentarna skupština

Na Svetom Stefanu u Crnoj Gori, je 16-18. juna 2005. godine održan 60. Rouz-Rot Seminar NATO Parlamentarne Skupštine. Ovakav jedan seminar je po prvi put organizovan u saradnji sa Parlamentom Republike Crne Gore.

*Doina Gimici, OEBS misija na Kosovu*

“Srbija i Crna Gora: Pomiriti integraciju i fragmentaciju” bila je tema o kojoj su se članovi, pridruženi članovi i posmatrači NATO Parlamentarne Skupštine okupili da razgovaraju sa vladinim i nevladinim stručnjacima i predstavnicima međunarodne zajednice. Prilično veliki broj govornika iz regiona i predstavnika najvažnijih međunarodnih organizacija, dali su svoja zvanična ili nezavisna gledišta o trenutnoj situaciji u Srbiji i Crnoj Gori, budućnosti Unije, izgledima evro-atlantskih integracija i stanju reforme sektora bezbednosti/odbrane. Čitava debata poslednjeg dana bila je posvećena Kosovu.

Na prepodnevnoj sednici koju je vodio Petre Roman, predstavnik Madridskog Kluba (Club de Madrid) i bivši rumunski premijer, u dva različita panela razgovaralo se o međuetničkim odnosima na Kosovu i ulozi međunarodne zajednice. Naziv popodnevne sednice bio je Kosovo: u pravcu konačnog statusa i nju je vodio Vilijam Montgomeri, bivši američki ambasador u Srbiji i Crnoj Gori. U skladu sa praksom koja je uspostavljena pre više od godinu dana, OEBS misija na Kosovu pomogla je sekretarijatu NATO Parlamentarne Skupštine u pripremanju sednice o Kosovu i organizovala pozivanje i učešće dva poslanika Skupštine, Vetona Surojija i Envera Hodžaja, koji su obojica govorili na poslednjem panelu. Kosovsku vladu predstavljao je Ljutfi Haziri, ministar lokalne samouprave, a građansko društvo Aljbin

Kurti, vođa KAN-a. Oni su govorili u panelu o međuetničkim odnosima zajedno sa Miloradom Todorovićem, poslanikom Skupštine Srbije i Crne Gore i bivšim poslanikom u kosovskoj Skupštini, i Nenad Đurđević iz Princeton projekta o etničkim odnosima. O trenutnoj i budućoj ulozi međunarodne zajednice na Kosovu, NATO parlamentarcima su govorili Frančesko Bastalji, ZSPGS/šef Stuba II, Fernando Đentilini, Lični predstavnik EU Visokog predstavnika za CFSP i Zsolt Rabai iz glavnog štaba NATO. Zvanični stav Beograda o budućnosti Kosova i konačnom statusu predstavili su Damjan Mišković, savetnik za inostranu politiku predsednika Tadića i Aleksandar Simić, pravni savetnik premijera Koštunice,

dok je Dušan Janjić, iz Foruma za etničke odnose, dao je svoja prilično nezavisna viđenja koja su bila predstavljena uglavnom sa pravne tačke gledišta.

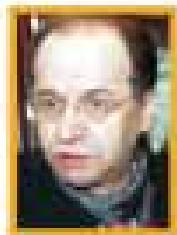
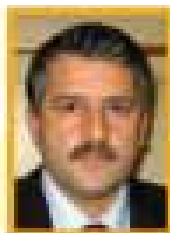
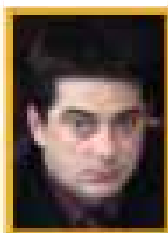
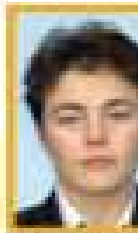
Seminar je različitim akterima pružio odličnu priliku da iznesu svoja stanovišta i utvrde pomirljive i nepomirljive elemente svojih stanovišta po pitanju budućnosti Kosova i modaliteta za definisanje budućeg statusa Kosova. Na žalost, dogovor između kosovske albanske i srpske strane bio je u osnovi ograničen na prihvatanje odluke međunarodne zajednice da je 2005. godine, godina ocene napretka u pravcu rešavanja, i da značajna decentralizacija, kako u političkom tako i u administrativnom smislu, predstavlja jedini put ka bezbednom i sig-

urnom mestu za kosovske Srbe na Kosovu koje treba da stekne novi status. Unutar svake od dveju strana postoji određeni stepen razlika u shvatanjima i tumačenjima ali su očekivanja sasvim slična. Međutim velika je razlika između dve strane u shvatanjima sadašnje situacije i puta napred. Na seminaru jr po prvi put zvanični Beograd dao nekoliko detalja o njihovom već čuvenom ali još uvek enigmatičnom predlogu za “više od autonomije, manje od nezavisnosti.” Bez da su ponudili jasnu alternativu zahtevima kosovskih Albanaca za nezavisnošću, Srbi su govorili o svojoj spremnosti da se konstruktivno angažuju u razgovorima o statusu, kad god ti razgovori budu počeli, i da prihvate neko netipično rešenje, mada bi oni preferirali “širu autonomiju sa pouzdanim međunarodnim garancijama.”

Bilo je očigledno da neko realistično rešenje treba da dođe od međunarodne zajednice. U trenutku kada je Evropa u sred ustavne krize, iako im je stalo da daju uverenja o opredeljenosti u pravcu zapadnog Balkana, NATO parlamentarci su se pitali da li će međunarodna zajednica moći da redefiniše svoje angažovanje na Kosovu i da garantuje neko rešenje, koje će izmiriti nezastavivi proces u pravcu nezavisnosti i prethodna obećanja međunarodne zajednice, koje kosovskim Srbima nudi najviše garancije, omogućava ispravljanje ambisa kosovske ekonomske i društvene situacije i obezbeđuje da kosovski politički lideri postanu zreliji i odgovorniji.



## PRESEDNIK KOSOVA

Predsednik: **Ibrahim RUGOVA**Ministar za lokalnu  
samoupravu:**Lutfi  
HAZIRI**Ministar za finansije  
i ekonomiju:**Haki  
SHATRI**Ministar za obrazovanje  
nauku i tehnologiju:**Agim  
VELIU**Ministar za  
omladinu kulturu i  
sport:**Astrit  
HARAÇIA**Ministar za transport i  
komunikacije:**Qemajl  
AHMETI**Ministar za javne  
službe:**Melihate  
TËRMKOLLI**Zamenik ministra za  
lokalnu samoupravu:**Aziz  
LILA**Zamenik ministra za  
finansije i ekonomiju:**Muharrem  
IBRAHIMI**Zamenik ministra za  
obrazovanje nauku i  
tehnologiju:**Fevzi  
BERISHA**Zamenik ministra za  
omladinu kulturu i  
sport:**Angjelina  
KRASNIQI**Zamenik ministra  
za transport i  
komunikacije:**Hafiz  
KRASNIQI**Zamenik ministra  
javne službe:**Mark Zejneli  
KOMANCI**

Demokratski Savez Kosova – LDK

Alijansa za Budućnost Kosova – AAK

Albanska Demohrišćanska Partija  
Kosova – PSHDK

Demokratska Partija Kosova – PDK

Lista građana – ORA

Srpska Demokratska Stranka za Kosovo  
i Metohiju (SDS-KiM)

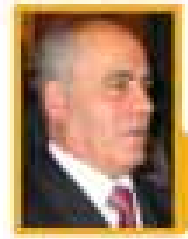
Manjinske partije

**Fatmir  
SEJDIU****Naim  
MALOKU****Xhavit  
HALITI**

# VLADA KOSOVA



Premijer: **Bajram KOŠUMI**



Zamenik premijera: **Adem SALIHAIJ**

Ministar za trgovinu i industriju:

Ministar za energetiku i rudarstvo:

Ministar za rad i socijalna zbrinjavanje:

Ministar za životnu okolinu i prostorno planiranje:

Ministar za zdravstvo:

Ministar za poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj:

Ministar za povratak i zajednice:



**Bujar DUGOLLI**



**Et'hem ÇEKU**



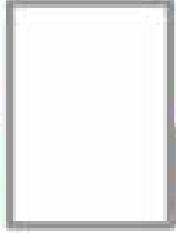
**Ibrahim SELMANAJ**



**Ardian GJINI**



**Sadik IDRIZ**



**Slaviša PETKOVIĆ**

Zamenik ministra za trgovinu i industriju:

Zamenik ministra za energetiku i rudarstvo:

Zamenik ministra za rad i socijalna zbrinjavanje:

Zamenik ministra za životnu okolinu i prostorno planiranje:

Zamenik ministra za zdravstvo:

Zamenik ministra za poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj:

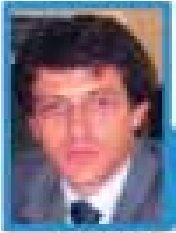
Zamenik ministra za povratak i zajednice:



**Kadri KRYEZIU**



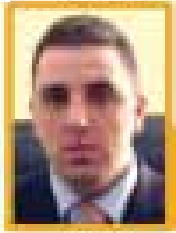
**Agron DIDA**



**Lulzim LEÇI**



**Merxhan AVDYLI**



**Astrit AJETI**



**Tomë HAJDARAJ**



**Ibush BAJRAMI**

## PREDSEJNIŠTVO SKUPŠTINE



Predsednik Skupštine: **Nexhat DACI**



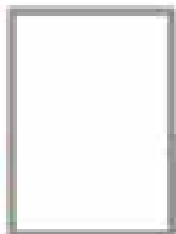
**Ramë BUJA**



**Gazmend MUHAXHERI**



**Džezair MURAT**



## Polovina 2005. godine: Vreme za ocenu

Andrijani Mortoglou, OEBS misija na Kosovu

Došlo je vreme za polugodišnju ocenu. Novembra 2003. godine je objava Marka Grosmana, tadašnjeg američkog državnog podsekretara za politička pitanja, da će napredak sa Standardima za Kosovo biti ocenjen polovinom 2005. godine da bi moglo da se započne sa razgovorima o statusu ako ova ocean bude pozitivna, pokrenula proces koji je trebalo da dostigne vrhunac ovog leta. Kako je predviđeno, 4. juna 2005. godine, Generalni sekretar UN-a je imenovao norveškog ambasadora Kai Eide za svog "Specijalnog izaslanika za opštu ocenu Kosova". Eide i njegov tim pomoćnika već su bili posetili Prištinu i Beograd, i sada je u toku njihova druga poseta.

U skladu sa opisom poslova izaslanika, opšta ocena predstavlja "nastavak odgovornosti UN-a na Kosovu u skladu sa Rezolucijom 1244, koja uključuje organizovanje političkog procesa namenjenog utvrđivanju budućeg statusa Kosova. Ocena će obezbediti osnovu za političko mišljenje Generalnog sekretara o

tome da li je situacija povoljna za započinjanje procesa odlučivanja budućeg statusa."

I pored bliske veze sa procesom primene Standarda, ocean se neće ograničiti na okvir Standarda za Kosovo i sigurno je da će ići dalje od prostog ponovnog ocenjivanja Standarda i njihovih prioriteta. Umesto bavljenja "tehničkim" aspektima Standarda, cilj ocene biće analiza opšte političke situacije na Kosovu, dok se istovremeno ispituju trendovi i budući izgledi za nastavak i održivi napredak u primenjivanju Standarda. Očekuje se da će glavna pitanja koja će se ispitivati obuhvatiti demokratski rad centralnih i lokalnih vlasti, da li je bezbedno kretanje ljudi iz svih zajednica, da li raseljena lica mogu da se vrate u svoje domove, da li se ostvaruju svojinska prava, i da li reforma lokalne vlasti napreduje. Eide je već prilikom svoje prve posete Kosovu pozvao PIS da brzo ostvare opipljivi progres u reformi lokalne vlasti, što daje signal da će proces decentralizacije verovatno imati centralno mesto u ovoj oceni.

Važna poruka koju međunarodna zajednica želi da prenese PIS-u i kosovskom narodu jeste da ishod opšte ocene nikako nije neki unapred pripremljeni zaključak. Eide je ovlašćen da da objektivnu ocenu, nezavisno od UNMIK-a i na osnovu svojih zaključaka, a ne da u ocenjivanju bude vođen unapred utvrđenim ishodom. Zato će on sa svojim timom putovati po Kosovu i razgovarati sa velikim brojem različitih ljudi koji predstavljaju različite interese, da stekao sveobuhvatno razumevanje složenih realnosti na Kosovu. Očekuje se da Izaslanik poseti i region i glavne gradove Kontakt grupe. On će zatim izvestiti Generalnog sekretara UN-a – verovatno u septembru – o svojim nalazima i preporukama o putu napred, pogotovo da li treba da se započne sa razgovorima o statusu, i ako je tako, onda koji su modaliteti koji bi se mogli pratiti u procesu.

*Standardi za pre,  
tokom i posle statusa*

Funkcioneri Privremenih institucija samouprave imaju razlog da budu optimisti u vezi

preporuka koje će uslediti iz ocene a o početku razgovora o statusu, mada ishod nije unapred određen. Ovaj optimizam im dva korena: prvo, nedavni naponi za primenu Standarda uspeali su da impresioniraju međunarodnu zajednicu. Sa sastanka Saveta bezbednosti na Kosovu od 27. maja poslat je signal da je utvrđen veliki napredak u pravcu Standarda – bez obzira na nijanse u stanovištima koja su izrazili članovi Saveta bezbednosti o tome koliko je uspeha dovoljno u primeni Standarda – i jednoglasno je prihvaćen početak opšteg ocenjivanja. Drugo, čini se da dolazi di promene politike u nekim najvažnijim mestima – pogotovo u Sjedinjenim Državama, kako se izjasnio sadašnji državni podsekretar za politička pitanja, Nikolas Berns u svojoj izjavi Kongresu 18. maja – u pravcu "Standarda i statusa," čime se smanjuju očekivanja uspeha koji je potreban da bi se prešlo na započinjanje razgovora o statusu.

U svom govoru Savetu bezbednosti od 27. maja, SPGS Soren Jesen-Petersen rekao je da nije samo u interesu Prištine da se pitanje statusa Kosova reši, nego i u interesu Beograda i čitavog regiona, pošto bi to doprinelo njegovoj stabilnosti. On je takođe rekao da ćemo sa rešavanjem statusa "a time i okončanjem neodređenosti, videti mnogo značajnije rezultate u pitanjima kao što su povratak, sloboda kretanja i privreda. Rešavanje statusa urodiće i jasnim prednostima za region, uključujući za regionalni dijalog i trgovinu... Njegovo nerešavanje odložiće regionalnu integraciju i nepovoljno uticati na interese sviju..."







Međutim, ovi poruku ne treba čitati kao podsticanje samozadovoljstva PIS da bi se čekalo pre nego što se nastavi sa napredovanjem u oblastima kojima su namenjeni Standardi. Status se ne može videti kao lek za sve probleme sa kojima se Kosovo suočava. Naprotiv, napredovanje u primeni Standarda ostaje i dalje centralno za unapređivanje političkih procesa na Kosovu, ne zato što oni čine sastavni deo politike "Standardi pre statusa", nego zato što imaju značajnu ulogu u podsticanju multietničnosti, dijaloga, demokratskih vrednosti, bez kojih nijedno rešenje statusa ne bi moglo lako da se dostigne ili održi na Kosovu. Pošto će napredak sa Standardima tokom i nakon razgovora obezbediti temelje za održivost političkog rešenja, ni ocean ni početak razgovora o statusu – kad god ovo bilo – neće predstavljati kraj primene Standarda.

I tako, treba da se nastavi sa primenom Standarda. Ovo je rekao premijer Kosumi u govoru na otvaranju rasprave o Standardima u kosovskoj Skupštini od 23. juna, povezujući je sa izgledima Kosova za evropsku integraciju. A kosovska Skupština ne reagovala ističući dosadašnji napredak, ali je takođe od Vlade tražila više Standarda, više nastojanja i više napretka. Naravno, uloga kosovske Skupštine nije samo da "kritički razmatra" uspehe Vlade, nego i da sama pomaže, podržava, vodi i primenjuje Standarde. U tom smislu, Skupština obavlja svoje odgovornosti u obezbeđivanju da Standardi ostanu najviši prioritet na dnevnom redu na Kosovu.

# Kontroverzni Kosovski Srpski ministar

*Nakon intervjua sa Oliverom Ivanovićem u sedamnaestom izdanju IPS biltena, u ovom broju nalazi se portret Slaviše Petkovića, ministra za zajednice i povratak.*

**Zoran Čulafić, nezavisni novinar iz Beograda**

Slaviša Petković je 26. januara 2005. godine postao ministar za zajednice i povratak u kabinetu tadašnjeg premijera Ramuša Haradinaja. Od tada srpski političari, kako na Kosovu tako i u Beogradu, neprekidno odbijaju da ga priznaju za relevantnu političku figuru. Štaviše, Petkovića praktično ignorišu skoro svi najviši srpski zvaničnici. Oni podvlače da je on na izborima 2004. godine dobio samo 269 glasova, i da je tako postao jedini predstavnik Srba na Kosovu. U stvari, Petkovića ovi krugovi vide kao jednu figuru bez ikakvog političkog značaja, koji je zaokupljen samo svojim licnim interesima, i služi kao paravan za kosovske Albance i međunarodnu zajednicu da bi dokazali da je Kosovo multietničko društvo. Za sada nema indicija da je bilo koji od najviših političara iz Beograda bar kontaktirao Petkovića da bi se omogućio i ubrzao proces povratka interno raseljenih lica, niti naznaka da će to učiniti u bliskoj budućnosti, a to je pitanje za koje Beograd tvrdi da je od najveće važnosti za srpsku zajednicu na Kosovu.

Petković je 25. juna 2005. godine osnovao Srpsku demokratsku stranku Kosova i Metohije (SDS-KiM), kao političkog naslednika njegove Srpske građanske inicijative, koja ga je dovela na sadasnju političku poziciju.

Petković je rođen 1966. godine u Uroševcu, završio je srednju školu, i pre oktobra 2004. godine nije imao nikakvo političko iskustvo. Kosovska Demokratska stranka Hašima Tačija je u kosovskoj Skupštini glasala protiv njegovog imenovanja, optužujući ga da je učestvovao u jednoj srpskoj paramilitarnoj jedinici za vreme konflikta na Kosovu tokom 1998-99. godine. Beogradske dnevne novine



Kurir tvrde da poseduju neke dokaze da je Petković bio istaknuti član Jedinice za specijalne operacije (JSO) u okviru srpske tajne policije. Ta jedinica je rasformirana tek nakon ubistva tadašnjeg srpskog premijera, Zorana Đinđića, dok se nekolicini viših komandanata, optuženim za niz ubistava i za teške zločine, ovih dana sudi u beogradskom sudu. Petković je sam, mesec dana nakon svog imenovanja, javno potvrdio u intervjuu za UNMIK On-Er Radio da se tokom devedesetih "kao policajac borio u tri rata", ali o tome nije dao više detalja.

Međutim, njegove prve izjave za javnost pre izbora u oktobru 2004. godine, a posebno nakon imenovanja za ministra u Vladi Kosova, naisle su na brojne pohvale u međunarodnim političkim krugovima, kao i među samim kosovskim Albancima, kao jedan novi i ohrabrujući ton koji se do tada retko čuo od srpske strane. Smatrajući da bi ta činjenica mogla da predstavlja dobar osnov za početak novog pristupa prema Kosovu, jedan broj visokih međunarodnih zvaničnika insistirao je da Beograd ne ignoriše jedinog Srbina u kosovskoj Vladi, nego da sa njim razgovara o povratku Srba i drugim političkim pitanjima.

"Mi smo ti koji ovde žive, a ne neko iz Beograda; zato smo mi ti koji moramo da preuzmemo odgovornost za svoju budućnost. Mi, ljudi sa Kosova i Metohije, više ne treba da dozvoljavamo Beogradu da nam svojom politikom kroji sudbinu. Više ne treba da dozvoljavamo beogradskim strankama da nam naređuju da za svoje predstavnike na Kosovu i Metohiji biramo njihove stranačke kadrove.." Bila je to jedna od prvih izjava ministra Petkovića, koji tvrdi da sa kosovskim albanskim liderima može da reši problem kosovskih Srba i da mu u tome nije potrebno nikakvo učestvovanje Beograda.

Iako je jos prerano da se kaže da li će Petković uspeti da išta značajno promeni u kosovskom jako polarizovanom političkom miljeu, očigledno je da bi on mogao da deluje kao inicijalna tačka za ubrzani ulazak u kosovske institucije jedne druge srpske parlamentarne političke grupe, predvođene Oliverom Ivanovićem, što je do sada vise puta odlagano. Petković je javno zapretio da će preuzeti osam mesta rezervisanih za Ivanovićevu Srpsku listu za Kosovo i Metohiju ako Ivanović nastavi da odbija da aktivno učestvuje u radu Skupštine.

U isto vreme, i što je još važnije, Petkovića neki analitičari i

međunarodni politički krugovi vide kao moguću prelomnu tačku u kreiranju politike Srba prema Kosovu. Tome idu u prilog i neki signali o novoj politici Beograda, koju je nedavno eksplicitno izrazio Dušan Bataković, savetnik predsednika Srbije Borisa Tadića za pitanja Kosova.

Bataković se snažno zalagao za okončanje političkog bojkota koji je na Kosovu trajao od martovskog nasilja iz 2004. godine, a takva moguća pojava nove politike Beograda bila je zvanično izneta u Batakovićevim javnim izjavama.

"Na Kosovu, osim manjih očekivanja, proaktivna, strateški dobro osmišljena i usklađena srpska politika nije postojala niti je sprovedena za poslednjih 15 godina. Sada je sazreo trenutak da se preko novih, realističnih i održivih inicijativa uvede jedna dinamična politika" rekao je Bataković.

Mada Beograd verovatno nikada neće javno priznati pozitivnu ulogu ministra Petkovića, njegova pojava na političkoj sceni može se oceniti kao pozitivan pomak, ako ni zbog čega drugog, a ono bar zbog očigledne promene tona srpske politike prema Kosovu.

Iako ovaj pozitivan momenat treba pohvaliti i snažno podržati, još uvek ima pitanja bez odgovora o tome da li će kosovski srpski političari pronaći zajedničku platformu da bi iskoristili ovaj trenutak, umesto da produbljuju unutrašnju političku krizu koja preti da ih ozbiljno marginalizuje u najodlučnijoj godini modernog doba za Kosovo. U svakom slučaju, i ključni međunarodni akteri trebalo bi da imaju mnogo izbalansirani i konstruktivniji pristup, ako zele da izgrade mnogo plodonosne srpsko-albanske odnose.

Intervju sa predsednikom opštine Štrpce, Stankom Jakovljevićem

## “Opština za primer koju centralne institucije prenebregavaju”

**G**ospodine predsedniče, recite nam nešto o saradnji i interakciji između opštine Štrpce i kosovske Vlade?

Nažalost nema baš nečeg pozitivnog da se kaže o interakciji. Zašto? Pre svega, funkcionere iz Štrpca, a naročito predsednika opštine Štrpce, ne pozivaju u Prištinu ni na kakve konsultacije i razgovore. Nas ignorišu. Ja to moram da kritikujem. Pošto mi predstavljamo primer multietničke opštine, trebalo bi da nam se da prilika da damo svoja mišljenja i doprinos dešavanjima. Drugi problem predstavlja nepoštovanje upotrebe službenih jezika od strane kosovske Vlade. Naime, sva dokumentacija koju dobijemo od centralne Vlade dostavlja se samo na albanskom jeziku. Mi smo odlučni u nameri da svojim javnim radnicima i opštinskim većnicima dostavljamo sva dokumentaciju i na srpskom i na albanskom jeziku. Dokumentacija koja iz PIS dolazi na albanskom jeziku samo znatno uvećava obim poslova naših tumača i usporava opšti rad.

*Kakve su trenutno veze Opštine Štrpce sa susednim opštinama?*

Opština Štrpce se graniči sa četiri opštine: Uroševcem, Kačanikom, Suvom Rekom i Prizrenom. Postoje neki pokušaji da se uspostavi saradnja sa Uroševcem i njegovim predsednikom opštine, posebno u vezi pitanja povratka, pošto mi imamo veći broj raseljenih lica iz Uroševca, koja su od 1999. godine smeštena u Štrpcu.

Sa Opštinom Kačanik

nemamo mnogo kontakata. Jedina institucija ove opštine čijeg sam predstavnika zvanično upoznao bio je komandir policijske stanice. On me je uveravao da je na teritoriji, koju pokriva kačanička KPS, bezbednost kosovskih Srba, koji tuda prolaze na putu za Skoplje, garantovana. Verujem da će tako zaista i biti.

Što se tiče Opština Suva Reka i Prizren, za sada sa njima nemamo kontakta. Treba reći da je Štrpce primilo jedan veliki broj raseljenih kosovskih Srba iz Prizrena, ali ova Opština nije pokazala nikakve bitne znake želje za saradnjom sa Štrpcem po pitanju povratka kosovskih Srba. Ostaje da se vidi kada će razgovori, naročito sa Opštinom Prizren, započeti.

*Šta biste vi istakli kao najbolju praksu u Opštini Štrpce koja bi mogla da se подели sa drugim opštinama?*

Štrpce je opština sa pravim multietničkim institucijama, u kojima kosovska albanska manjina može da ostvaruje sva prava: ima predstavnika kosovskih Albanaca u lokalnoj samoupravi, policiji, opštinskom sudu, itd. Oni su integrisani u društvo, i to treba da bude primer dobre prakse. Ja bih preporučio svim drugim opštinama, na celom Kosovu, da urade isto što i Štrpce. Uveren sam da, po pitanju koegzistencije manjina – većina, kosovski Srbi u drugim opštinama ne bi tražili više od onoga što smo mi postigli na svojoj teritoriji po tom pitanju.

Takođe možemo da budemo

primer po pitanju slobode kretanja. Ski sezona od prošle zime dokazala je ovo o čemu pričam, pošto nije došlo ni do jednog incidenta, iako je bilo mnogo turista, kosovskih Albanaca.

*Ako govorimo o potrebama Opštine Štrpce, šta biste vi pomenuli kao njene prioritete?*

Ovde bih rekao nekoliko reči o ekonomiji. Štrpce je značajna opština po još jednoj karakteristici: pre rata je veliki broj njenih stanovnika bio zapos-

len u okolnim opštinama. Sada su svi ti građani bez posla i ostali su bez ikakve sveobuhvatne i institucionalizovane socijalne pomoći. Niko se o njima ne brine. Ni socijalni programi koji se uvode u privatizovana preduzeća, niti KTA ili međunarodna zajednica, nisu obezbedili socijalnu pomoć za ove ljude. Republika Srbija je jedina strana koja za njih raspodeljuje neke manje sume. Njihov opstanak na ovoj teritoriji dovodi se pod znak pitanja i samo je pitanje dana i prilike kada će ovi stanovnici otići iz Štrpca u centralnu Srbiju.

Mi želimo da oživimo sva preduzeća u Štrpcu koja su sada u sivoj zoni, već godinama bez ikakve proizvodnje.

*Kako bi ste opisali vašu dosadašnju saradnju sa OEBS kancelarijom u Štrpcu i celom OEBS misijom na Kosovu?*

Ja imam vrlo dobru saradnju sa OEBS-om kao organizacijom, i naravno, u najbližem sam kontaktu sa kancelarijom u Štrpcu. Ja konsultujem kolege iz OEBS-a uvek kada me interesuje nešto vezano za samoupravljanje. OEBS kancelariji u Štrpcu sam posebno zahvalan na svom trudu koji su uložili da bi nam pomogli da uspostavimo stalne opštinske komitete. Takođe nam pomažu u formiranju seoske mreže i uključenu seoskih struktura u opštinsko poslovanje radi bolje komunikacije sa građanima.

Intervju obavila  
Milosava Banašević



# U korak sa standardima

*Isuf Demaj, sekretar kosovske Skupštine*

Administraciji kosovske Skupštine je tokom poslednjih godina ostvaren znatan napredak. To je bilo uglavnom zbog beskompromisnih internih angažmana i aktivnosti na uzdizanju i konsolidovanju kapaciteta Skupštine. Do sada Skupštinu pomaže u procesu izgradnje kapaciteta Evropska agencija z rekonstrukciju preko Projekta za podršku Skupštini. Ta podrška se, pre svega, vidi u uvećanju organizacijske strukture Skupštine racionalizacijom nadležnosti i odgovornosti u Skupštini, njenoj administraciji i predsedništvu.

Pored toga, kao rezultat podrške u jednoobraznom sprovođenju poslovnika i daljem širenju pravila o radnicima, ostvaren je značajan napredak. Dalje, obuka administrativnog kadra je dovela do uvećanja broja usluga koje administracija pruža na plenarnim sednicama i sastancima odbora, as naročitim akcentom na obradi i usklađivanju zakona sa odgovarajućim kriterijumima. Baš nedavno smo imali podršku u daljem razvijanju odnosa sa drugim privremenim institucijama samouprave (PIS) i merama za uvećanje saradnje između Skupštine i građanskog društva.

U okviru projekta "Podrška parlamentarnoj elektronskoj arhivi na Kosovu" (Support to Parliamentary Electronic Archive in Kosovo, SPEAK), administracija Skupštine je dobila prednost čuvanja zvaničnih podataka i službenog lista. Ovaj projekat je postigao svoj cilj preko stvaranja sistema za čuvanje i elektronsko arhiviranje podataka za administraciju Skupštine i plenarne sednice.



*Ukupan broj zaposlenih radnika u administraciji Skupštine iznosi 139, od čega 60 imaju četvrti stepen obrazovanja, 6 imaju treći stepen, a 73 zarševnu srednju školu. Etnička struktura je kako sledi: 119 kosovskih Albanaca, 10 kosovskih Srba, 7 kosovskih Turaka a 3 su iz ostalih zajednica. Što se tiče strukture polova, 79 radnika su muškarci a 60 žene.*

## *Institucionalni razvoj*

Un prizmi širenja odseka za pravnu i proceduralnu podršku za skupštinske odbore, pravna i proceduralna podrška predstavljaju jednu od glavnih aktivnosti koje administracija Skupštine nudi odborima, predsedništvu, plenarnim sednicama i parlamentarnim grupama. Tokom poslednjeg mandata, kapacitet kadra za podršku odborima bio je ispod nivoa koji su tražili poslanici i odbori. Iz tog razloga, Skupština je, u saradnji sa partnerima Inicijative za podršku Skupštini – IPS-om, sprovela konkretne mere za uzdizanje profesionalnih sposobnosti zaposlenih radnika koji pomažu rad svih skupštinskih tela.

Uvećanje kvalifikovanosti radnika putem radionica koje su organizovali partneri, IPS i Projekat za podršku Skupštini, imalo je pozitivan uticaj na kvalitet sudskih i proceduralnih saveta koje nude radnici i profesionalnu ekspertizu za poslanike i odbore.

## *Problemi i prioriteti*

Stalni problem sa kojim se suočava skupštinska administracija predstavlja utvrđivanje ispravnih osnovnih načela rada. Ovi principi uključuju princip poštovanja zakonitosti, princip nepristrasnosti pri radu, princip pravednog predstavljanja u javnim radnicima – pogotovo prilikom praćenja i sprovođenja postupaka koji imaju za cilj sprovođenje nediskriminatorne politike u pogledu kadrova – i princip profesionalizma u radu administracije Skupštine. Zadovoljavanje ovde datih principa istovremeno omogućava ostvarivanje utvrđenih prioriteta za efikasnu i transparentnu administraciju.

Dodatni problem predstavlja budžet kosovske Skupštine, koji za 2005. godinu iznosi oko 7 miliona evra, a ta se suma raspodeljuje poslanicima, skupštinskoj administraciji i predsedniku Skupštine. Od godišnjeg budžeta, 42% je potrošeno do jula 2005.

godine. Za narednu godinu se predviđa da će se budžet za kosovsku Skupštinu u poređenju sa 2005.-om uvećati za 40 procenata, i dostići iznos od oko 10 miliona evra.

Važan problem za administraciju Skupštine jeste održavanje njene zgrade, za šta ona često nailazi na znatne teškoće. To je uglavnom zbog činjenice da je zgrada preopterećena pošto je u njenim prostorijama smešteni radnici kosovskog predsednika, radnici premijera i ministarstva za transport, poštu i telekomunikacije.

U duhu profesionalizma i saradnje sa predsedništvom Skupštine, parlamentarnim grupama i ministarstvom javnih službi, administracija je ostvarila željene rezultate. Za budućnost se namerava da administracija nudi jedan katalog usluga koje će biti odgovarajućeg kvaliteta i kvantiteta. To su standardi na kojima radi administracija Skupštine i koje želi da ispunji.



# Podrška kosovskoj Skupštini

## Uvećanje kvaliteta i višejezičke doslednosti predloga zakona

Ovaj projekat je tokom poslednja dva meseca nastavio da daje pravnu i jezičku podršku odborima, uvećava institucijske kapacitete i održava veb-sajt kosovske Skupštine. Jedinica za standardizaciju/preradu zakona nastavila je da podržava šest odbora. Jedinica je podržavala odbor za zdravstvo, rad i socijalna pitanja u finalizaciji amandmana na nacrt zakona o zdravstvenom osiguranju. U sklopu izgradnje kapaciteta institucija napravljen je izveštaj o prednostima i slaganju sa međunarodnim i evropskim standardima poslovnika. Dalje, na zahtev iz Skupštine su pravni stručnjaci salini novi predlog zakona o uslovima zapošljavanja za radnike kosovske Skupštine i nacrt uredbe o uređenju i funkcionisanju Skupštine. Pored toga, redovno se održava i ažurira veb-sajt kosovske Skupštine. Ove aktivnosti uključile su izmene formata određenih delova veb-sajta, preradu izgleda početne stranice i prevode sadržaja. Projekat finansira OEBS a sprovodi "Institut International de Paris La Defense" (međunarodni pariski institute odbrane).

## Skupština počinje da koristi elektronski sistema glasanja

Na sednici od 24. juna 2005. godine, kosovska Skupština konačno je počela da koristi elektronski sistem glasanja. O velikom broju amandmana na predloge zakona o kojima se raspravlja glasalo se elektronski bez ikakvih problema. Posle provere sistema pre dve nedelje, ispostavilo se da sistem potpuno funkcioniše i da su tehničari dovoljno kvalifikovani i vrlo motivisani da počnu da koriste ovaj sistem. Vođe poslaničkih grupa bili su obavesteni o status sistema. Nakon sastanka sa OEBS-ovim šefom misije, predsednik Skupštine je odlučio da počne odmah da koristi sistem. Jedan predstavnik OEBS-a pridružio se tehničkom osoblju prilikom priprema glasova i tokom sednice, da bi pratio korišćenje sistema. Uskoro će biti objavljen detaljan izveštaj sa preporukama za dalje prilagođavanje sistema.



## Primopredaja SPEAK-a Skupštini avgusta 2005. godine

Projekat 'Podrška za Parlamentarnu elektronsku arhivu na Kosovu' (SPEAK) nalazi se u fazi primopredaje, koja je predviđena za avgust 2005. godine. Elektronski sistem za vođenje dokumentacije (SEMD) biće predat Skupštini zajedno sa trajnom dozvolom i tehničkom podrškom do oktobra 2006. godine, profesionalni softver za skeniranje i optičko prepoznavanje (OCR i ICR) simbola i odgovaraju

a tehnička oprema. Projekat je realizovan uz finansijsku podršku Evropske agencije za rekonstrukciju (EAR) i norveškom vladom i podrškom Programa za razvoja Ujedinjenih nacija (UNDP) i međuparlamentarne unije. Takođe, kosovska Skupština i narodna i univerzitetska biblioteka uspostavili su informacioni centar za Parlamentarnu upravu kojim će biti uvećana interakcija između građana i poslanika Skupštine. U ovom centru svi građani koje interesuje parlamentarna uprava mogu da mađu potrebne informacije za parlamentarni život na Kosovu, kao i informacije o drugim parlamentima. Za sve ovo vreme Centar je promovisao razmišljanja o preovlađujućim temama iz parlamentarnog života, uz zadovoljavajuće učešće poslanika Skupštine, kao i građana. (Informacije dao Ali Caka, UNDP/IPU)

## Podrška skupštinskom Odboru za prosvetu u donošenju obrazovne strategije

Druge nedelje u junu 2005. godine, Reijo Aholainen, obrazovni stručnjak iz Finske, počeo je da pomaže odboru za prosvetu, nauku, tehnologiju, omladinu, kulturu i sport kosovske Skupštine. Ovog eksperta za obrazovanje angažovao je OEBS na zahtev Odbora. On će početi da pomaže u sastavljanju obrazovne strategije i radnog plana da bi se ojačala uloga parlamentarnog odbora u oblasti obrazovanja. Tokom narednih četiri meseca, Odbor će dobijati stručni savet o nekoliko nacrti zakona vezanih za prosvetu, nadgledati sprovođenje proglašanih zakona o obrazovanju i razvijanje višegodišnje obrazovne strategije. Projekat će biti završen jednom konferencijom krajem septembra 2005. godine, na kojoj će odbor za prosvetu, nauku, tehnologiju, omladinu, kulturu i sport predstaviti svoju višegodišnju strategiju i plan rada.

## Seminar za izgradnju kapaciteta stažista u parlamentarnim grupama

OEBS je 1. i 2. juna organizovao seminar za stažiste OLDK, PDK, AAK, ORA i 6+ parlamentarnih grupa u okviru Programa stažiranja u kosovskoj Skupštini. Cilj ovog

seminara je da stažere pripremi za obavljanje organizacijskih i administrativnih odgovornosti koje im delegiraju šefovi Parlamentarnih grupa te da ih obuču za praktično pisanje, istraživanje i organizovanje što će im pomoći tokom kursa njihovog stažiranja. Prvog dana seminara tema je bila upućivanje stažista o ulozi parlamentarnih grupa o odobravanju novog poslovnika kosovske Skupštine i zakonodavnom postupku. Drugog dana predstavljeni su šabloni pisanja, upravljanje kancelarijom i istraživanje, koje stažisti mogu da koriste u svom radu. Na osnovu potreba i zahteva parlamentarnih grupa, OEBS bi mogao da organizuje dodatnu pomoć stažistima.

## Drugo izdanje Glosara Parlamentarnih i pravnih izraza

OEBS misija na Kosovu ponovo je štampala ranije izdati Glosar Parlamentarnih i zakonskih izraza. Prvi tiraž od 1,000 primeraka trojezičnog glosara podeljen je pravnim i prevodilačkim službama u PIS-u. Zbog ogromnog interesovanja lokalnih institucija i stručnjaka, OEBS je napravio još 500 primeraka Glosara. Institucije i eksperti koji žele da dobiju primerak Glosara mogu da se obrate OEBS misiji na Kosovu, preko <labinot.hoxha@osce.org>

## Izdavanje poslovnika kosovske Skupštine

OEBS misija na Kosovu je u saradnji sa Fridrih-Ebert-Štiftung organizacijom završila izdavanje Poslovnika kosovske Skupštine na četiri jezika (engleskom/albanskom / srpskom/turskom. Sadržaj publikacije uključuje novi poslovnik kosovske Skupštine, izvode iz Vladonog poslovnika i iz Ustavnog okvira koji su relevantni za kosovsku Skupštinu.

## Inicijativa za podršku Skupštini (IPS) planira za 2005/2006

Najvažnije organizacije koje učestvuju u Inicijativi za podršku Skupštini (IPS) sastale su se na dva dana, 28-29. maja, da raspravljaju o problemima u funkcionisanju Skupštine, progresu i trenutnim preprekama u sprovođenju projekta, kao i da utvrde prioritete i pozabave se perspektivama za veću saradnju u okviru IPS-a. Prisustvovali su predstavnici iz OEBS-a, NDI, UNDP/IPU, EAR-konzorcijuma i američke kancelarije. Tačnije, IPS organizacije su razgovarale o predstojećoj podršci sekretarijatu Skupštine, vođenju plenarnih sednica, predsedništvu Skupštine, parlamentarnim grupama i Parlamentarnim odborima. Razmatrane su buduće smernice koje se odnose na Skupštinu kao što je očekivani prenos većeg broja odgovornosti, proces decentralizacije, jačanje internih mehanizama odgovornosti PIS i pripreme za proces dijaloga. Razgovaralo se i o problemu relativno slabog političkog angažovanja manjina u parlamentarnim postupcima.

## OEBS priprema podršku Odboru za prava i interese zajednica

Početak jula je OEBS održao sastanak sa predsedavajućim i zamenikom predsedavajućeg Odbora za prava i interese zajednica kosovske Skupštine. Cilj ovog sastanka bilo je utvrđivanje problema u radu Odbora i načina na koje misija može da pomogne u ispunjavanju odgovornosti nadziranja izvršnih i zakonodavnih procesa koji se odnose na prava i interese manjina. Predsedavajući i zamenik predsedavajućeg su izvestili da, zbog velikih unutrašnjih podela članstva, nedostatka pravnih kapaciteta i zato što PIS nisu odgovorile na njihove inicijative, odbor nije mogao uverljivo da predstavlja interese zajednica. OEBS istražuje moguće mehanizme koji će podržavati zakonodavne kapacizette odbora i njegovu ulogu u izvršnom nadzoru.



# Popis stanovništva Kosova

*Cilj popisa je sakupljanje i ubacivanje u proces demografskih, socijalnih i ekonomskih podataka; to je kao pravljenje fotografije svih ljudi koji žive na određenoj teritoriji u određenoj vremenskoj tački.*

**Katja Salsbak, OEBS misija na Kosovu**

POPIS su uz UNMIK-ovu pomoć počele pripreme za popis stanovništva i stambenog fonda kojim treba da se prikupe podaci o veličini, strukturi i geografskoj distribuciji stanovništva na Kosovu. Kako ne postoje tačni aktuelni podaci o stanovništvu, kosovske institucije često su morale da se oslanjaju na nagađanja prilikom formulisanja politike. Pošto će ažurirati podatke stare 25 godina, popis na Kosovu će ispraviti ovu situaciju i obezbediti bazu za ispravno odlučivanje po nizu pitanja, uključujući suzbijanje siromaštva, privredni rast, bolje zdravstvo i školstvo.

Popis se planira za april 2006. godine, ali zbog obimnih priprema koje su potrebne, još nije doneta konačna odluka o roku za popis. Iako važni detalji politički osetljivih operacija tek treba da se odrede, jasno je da Vlada, kao i nevladine organizacije i međunarodna zajednica imaju veliku potrebu za pouzdanim podacima o kosovskom stanovništvu. Ovo je posebno očigledno kada se ima na umu UN-ova preporuka da se popis organizujenasvakihdesetgodina. Na Kosovu je poslednji korisni popis održan 1981. godine, 25 godina pre onog koji se planira sledeće godine. Statistički biro tadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije organizovao je popis 1991. godine, ali rezultati nisu bili potpuni jer većina kosovskih Albanaca nije učestvovala.

Zakonom o popisu stambenog fonda i stanovnika na Kosovu, koji je 11. jula 2003. godine usvojila Skupština, a 13. decembra 2004. godine proglasio SPGS, centralnoj popisnoj komisiji data je nadležnost da nadgleda i koordiniše planirani popis. Kosovska Skupština je 23. marta 2005. odobrila popisnu komisiju i ministarku javnih službi, Melihatu Termkoli, odredila za položaj njenog šefa. Glavna funkcija komisije jeste da nadgleda rad kosovskog statističkog ureda, i ona predstavlja izvršni organ ministarstva javnih službi zadužen za obavljanje popisa. Statistički ured trenutno radi na pripremama za popis i biće odgovoran za popis, analizu i dostavljanje rezultata.

Popis svih ljudi i stambenog fonda na jednoj teritoriji, i stanovnika koji se nalaz van nje, predstavlja vanredan logistički poduhvat. Na Kosovu i vlada i UNMIK moraju da rade na komplikovanim pitanjima, kao što je pitanje u koje grupe uključiti osobe koje već dugo borave van Kosova, kao što su raseljena lica koja žive u Srbiji i Crnoj Gori, izbeglice i dijaspora. U uredbi o kosovskom popisu stanovništva br. 2004/53 kaže se da se definicija "stanovništva" za svrhe popisa utvrđuje u saradnji sa SPGS-om. Prema međunarodnim standardima popis ne uključuje osobe koje borave van date teritorije više od 12 meseci. Mogu se napraviti izuzeci i organizovati posebni aranžmani i brojanja, ali ako popis bude značajno odstupao



od standardnih rezultata, on neće biti međunarodno priznat.

Pitanje uključenja vezano je za definiciju i ciljeve popisa. Popis stanovništva nije civilna registracija niti je vezan za državljanstvo. To je pre sakupljanje i ubacivanje demografskih, socijalnih i ekonomskih podataka za razvoj i planiranje u jedan proces; može se shvatiti kao pravljenje fotografije svih ljudi koji žive na određenoj teritoriji u određenoj tački u vremenu.

Zakon o popisu obavezuje kosovske građane da za vreme popisa daju odgovore na pitanja koja su u vezi sa stavkama kao što su starost, adresa, obrazovanje, profesija, jezik i etnička pripadnost – na poslednje pitanje se ne mora odgovarati. Zakon garantuje kompletnu zaštitu ličnih podataka osoba koje odgovore na pitanja i podaci se jedino mogu koristiti u statističke svrhe.

Procene troškova popisa kreću se od 7 do 8 miliona evra; najveći deo ovog novca se očekuje od donatora, ali i Kosovski konsolidovani budžet će dati značajan doprinos. Biće neophodno organizovati donatorsku konferenciju kako bi se sakupila sredstva. Budžet popisa pokriće ceo poduhvat, od stvaranja pouzdanih mapa, obuke radnika i mobilizacije javnosti radi popisa, do analize i objavljivanja rezultata. Na Kosovu će za ovo biti angažovane hiljade ljudi, naročito da rade na brojanju ukupnog broja stanovnika.


Za sada je previše rano da se kaže da li će nerešena praktična i politička pitanja biti na vreme rešena da bi se popis, kako je planirano, održao aprila 2006. godine ili će brojanje morati da se odlaže. U svakom slučaju, sigurno je da će uspešan popis stanovništva mnogo doprineti osnovanijem odlučivanju lokalnih vlasti.



## Kalendar događaja

Datum / Mesto / Organizator / Naslov / Učesnici / Pitanja

- Septembar 11-13 (nekonfirmisano) /  
Cetinje/Crna Gora /  
Parlament Crne Gore & Parlament Srbije i Crne Gore /  
7. Cetinjski parlamentarni forum – Sastanak odbora za financije i budžet /  
Shefovi šlanova i odbora o Finansijama i Budžetu /  
- *Proces pripreme budžeta u Parlamentu – Procedure viših revizija i izveštaja u parlamentu – Planiranje budžeta u parlameu* /
- Septembar 18-23 /  
Beč/Austrija /  
Međunarodni Monetarni Fond & Zajednički Bečki Institut /  
**Makroekonomska politika, Seminar za Parlamentarce iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije i Srbije i Crne Gore** /  
Parlamentarci uključeni u finansijska i ekonomska pitanja /  
- *Uloga MMF – Finansijski programi država – Najnoviji ekonomski razvoji i pregled Balkanskog regiona – Fiskalna transparentnost i poreska reforma – Finansijski sistemreforma bankarstva – Politika monetarnog meničkog kursa – Vladanje-Borba protiv finansiranja terorizma i pranja novca – Promovisanje investicija i važnosti strukturalnih reformi* /
- Oktobar 6-8 /  
Miločer/Crna Gora /  
OEBS Parlamentarna Skupština /  
**Godišnji sastanak** /  
Delegacije parlamenata JIEu PS OEBS-a /
- Oktobar 17/18 (još nekonfirmisano) /  
Skopje/Makedonija /  
Parlamentarna skupština Saveta Evrope /Odbora za migracije, izbeglice i populaciju /  
**Seminar o migraciji i izbeglicama** /  
Odbornici iz JIE i PACE (uključujući i južni Kavkaz) uključen u pitanja azila i migracije /  
- *Raseljena i nestala lica, izbeglice* /

- 
- PRIPREMIO:  
**STABILITY PACT**  
FOR SOUTH EASTERN EUROPE
- Novembar 3-6 /  
Dubrovnik/Hrvatska /  
Friedrich Ebert Fondacija /  
**Parlamentarna konferencija: Evropski ekonomski i socialni model. Doprinosi skupština za socialnu pravdu i ekonomski razvoj** /  
Odbornici uključeni u ekonomska socijalna pitanja Evropske Unije /  
- *Evropski ekonomski i socijalni model – ekonomski i politika zapošljavanja – Socijalna fiskalna politika – politike za socijalnu Evropu* /
  - Novembar 7-10 (tbc) /  
Beograd/Srbija /  
Parlamentarna skupština Saveta Evrope /Odbor o kulturi, nauci i obrazovanju /  
**Seminar usredsređen na kampanju o obrazovanju i državljanstvu 2005** /  
Uključenje parlamenata u aktivnostima kako bi se:  
- *Ojačali demokratska društva time što će omogućiti i ubrzati vibratnu demokratsku kulturu – Stvarati osećaj pripadnosti i odlučnost prema demokratskom društvu – Podizanje svesti zajedničkim fundamentalnim vrednostima* /
  - Novembar 15/16 /  
Prag/Ceška Republika /  
Pakt stabilnosti za JIE /  
**Sastanak regionalnih i radnih grupa** /  
Parlamentarci iz JIE /
  - Novembar 27-29 (još nije konfirmisano) /  
Cetinje/Crna Gora /  
Parlament Crne Gore & Parlament Srbije i Crne Gore /  
**8. Cetinjski Parlamentarni Forum – Sastanak odbora o zakonodavstvu** /  
Celnici članovi odbora za zakonodavstvo /  
- *Zakodavne procedure – Pravilnik* /
  - Decembar 8-9 /  
Solum/Grčka /  
Fondacija Kralja Baudouin & Evropska Komisija /  
**Seminar za Parlamentarce iz JIE trgovini sa ljudskim bićima, nezakonitoj migraciji, ekonomskoj migraciji, azilu i pitanjima vezanih za vize** /  
3 odbornika iz svakog parlamenta uključenog u ovo pitanje /  
- *Zadnji “acquis” i razvoj, mere EU-a u sferi azila i migracije* /